

Néhány olyan személy történetét szeretném megmutatni, akikkel személyesen is volt szerencsém találkozni. Bár elmondható, hogy nincs két teljesen egyforma eset, ez a bepillantás a "hitehagyottak" világába nagyban árnyalhatja a róluk festett képet. – Keresemazutam

(1Teszalonika 5:21)

Györgynek hívnak,

35 évig voltam Tanú,

26 és fél éve különültem el.

Tudom rólad, hogy az istenhit központi szerepet játszik az életedben. Mindez láthatóan és érezhetően nem a felszín, nem egy kirakat, hanem az éned lényegi része. Kiváltságosnak érzem magam, amiért lehetőségem van tanulságokat keresni az életedben!

Vissza tudsz emlékezni az első alkalomra, amikor a teremtőre gondoltál?

Milyen idős lehettél, és milyen körülmények alakították az akkori világodat?

Vallásos, római katolikus családba születtem. Számomra az első pillanattól kezdve magától értetődő volt, hogy imádkozunk, templomba járunk. Amikor kezdtem iskolába járni, két évig még rendszeres hittanóra volt; én ezeken az órákon éreztem magamat a legjobban. (Bár akkoriban minden más jegyem is jeles volt.) Szüleim a hittant oktató tanárnővel személyes barátságot ápoltak, és két jezsuita szerzetes is volt az ismeretségi körükben. Nagyon sok katolikus gyermek-, és ifjúsági könyvet kaptam tőlük kölcsön, és ezek a színes történetek egészen elvarázsoltak. Természetesen első áldozó is lettem, és ministráltam, majd bérmálkoztam is.

Apám tipikusan az a jó vallásos ember volt – akkor még természetesen ezt nem láttam -, aki szerint nem kell olyan forrón enni a kását. Persze a hagyományok, a külsőség fontos, meg az odaadás is; de azt sem szabad túlzásba vinni. Édesanyám betegsége miatt nem tudott nagyon aktív vallásos életet élni. Gondolok itt a rendszeres templomba járásra, és más egyházi megmozdulásokra. Már akkor is úgy láttam, és később egyre inkább meggyőződtem, hogy eltávolodott az egyháztól, de elmélyült a lelki élete.

Nekem – miközben számomra fontos maradt a vallási gyakorlat is-, anyámmal sok lelki beszélgetésem volt. Közelebb kerültem Istenhez, aki soha nem volt távol tőlem. Máshogy, nem az egyházam által közvetített módon kezdtem Őt megismerni. Sajnos a Biblia számunkra ismeretlen volt, de édesanyám talán a betegség, a sok fájdalom árán egyre inkább édesatyát ismert meg az Örökkévalóban; és közvetített számomra.

Úgy fogalmaztál "két évig még rendszeres hittanóra volt." Akkoriban változott meg az egyházak és az állam kapcsolata? Az oktatási rendszer kereteibe tett evolúciós elmélet ébresztett bizonytalanságokat?

A „felszabadulás” után meglehetősen hamar kiderült, hogy milyen jövő vár Magyarországra. A „kékcédulás” választás, a Kommunista Párt nyomulása nem sok jót ígért. Rákosiék megszüntették az iskolai hittant. Üldözni kezdték az egyházakat, és

ekkor volt a Mindszenty-per is. A békepapi mozgalom, és az egyházi kollaborálás kicsit később következett.

Családom ugyanúgy gondolkodott, mint korábban; az otthonunkban foglalkozott velem egy katolikus pap, és egy ideig az egyik illegalitásba kényszerült szerzetes lakásán ministráltam. Utólag világos, hogy elkötelezett római katolikust sikerült belőlem faragni, de biztos, hogy a Szentírást – már, ha egyáltalán láttam volna – nem tudtam volna megkülönböztetni egy imakönyvtől. Ami mindezek ellenére akkor egyértelmű volt számomra, és most visszagondolva is így látom, hogy istenhitem megkérdőjelezhetetlen volt. Igazi ismeret nélküli, de föltétlen gyermeki hit!

Az iskolában jól teljesítettem. Tulajdonképpen valódi kezes bárány voltam, aki a szüleinek, tanárainak igyekszik megfelelni. Valójában talán mindenki másnak is. Ahogy emlékeimben van, leginkább Istennek.

Akkor még nem tömtek minket az evolúcióval, csupán vallás-, és istenellenes propagandát nyomattak. Zsigeri ellenállásomat az otthoni megbeszélések csak megerősítették.

Mit terveztél mi leszel, ha nagy leszel?

Tipikus kisgyerekes elképzeléseim voltak a pályaválasztásról. Édesanyám sokat betegeskedett, ezért orvos szerettem volna lenni. Vallásos ifjúsági könyvet bújva pedig akkor éppen papi pályára vágytam.

Tehát a célkitűzésekben komoly hivatások szerepeltek! Ehhez képest miként alakult az életed, és mikor sikerült először találkozni a Bibliával?

Nyilván, ezek a tervek gyerekes elképzelések voltak. Ezzel az erővel vágyakozhattam volna a tűzoltó, vagy villamoskalauz foglalkozás után is. Ebben az időben csak az volt biztos, hogy szorgalmas, jó tanuló voltam, és szüleim is ebbe az irányban buzdítottak.

Nagyon hamar gyökeresen megváltozott az életem. Édesanyám meghalt, és az új családi „összeállításba” nem fértem bele. Anyai nagyszüleim, és a velük élő nagybátyám családjába kerültem. Később visszanézve, ez az Örökkévaló nagyon nagy ajándéka volt számomra. Ezután befejeztem az általános iskola további osztályait, és leérettségiztem.

Ebben az időben ismertem meg Jehova Tanút. Nagybátyám munkatársa beszélt nekünk, és természetesen más hittestvéreit is elhozta. A család nagyon udvariasan, de az üzenettel szemben közömbösen fogadta őket. Az egyetlen kivétel én voltam: udvarias sem voltam hozzájuk! Röviden az okról: az egyik tanú föltett kérdéseket a katolikus hitemmel, és a nem régen meghalt édesanyám halál utáni állapotával kapcsolatban; amikor ezekre lelkesen, az egyházam tanításai szerint válaszoltam – röviden kijelentette, hogy mindez hazugság. Nálam abban a pillanatban „kiiratkoztak”.

Ami nagyon fontos, hogy az otthagyt könyveiket egy idő után olvasgatni kezdtem. Ennek alapján lassan meggyőződtem róla, hogy a Római Katolikus vallásom – de a többi népegyház is – tévedéseket tanít. Így sikerült két szék között a pad alatt találni magamat. Korábbi egyházam már elfogadhatatlan volt számomra, a tanúk pedig az emberi hozzáállásuk miatt szóba sem jöhettek; és a kapcsolat is megszakadt velük. Egy-két év telt el így a szellemi senki földjén. Azután becsöngetett egy idegen, akiről kiderült, hogy közelben lakó tanú, akit régi ismerőseink kértek meg, hogy látogasson meg minket. Kellemes modora, és hatalmas tudása volt. Ez utóbbi főleg a mi

szintünkhöz képest volt szembetűnő. Minden kérdésünkre elfogadható választ adott és a Bibliából olvasta a bizonyítékot.

Azonnal megbeszéltünk egy rendszeres heti találkozót, és Szentíráshoz is hozzájutottunk. Ettől kezdve nagybátyám és én az új ismerős közeli lakásán tanulmányoztunk.

Ha jól gondolom a tanúk ekkor illegálisan működtek. Ez óvatosságra indított, vagy ellenkezőleg izgalmasabbnak, vonzónak tűnt?

Igen, illegalitásban működtek ekkor Jehova Tanúi. Amikor az információk és benyomások alapján eldöntöttem, hogy komolyan tanulmányozok velük, akkor inkább vonzónak találtam ezt a helyzetet, mintsem aggodalmat keltőnek.

Akkoriban a népegyházak vezetői, lelkészei megalkudtak a kommunista állammal. A Rákosi, majd a Kádár éra alatt is együttműködtek a Hazafias Népfronttal, az Országos Béketanáccsal. Tagjai, vezetői voltak azoknak, valamint az úgynevezett békepapi mozgalomnak. Magas rangú egyházi vezetők voltak országgyűlési képviselők; államtitkár, miniszterhelyettes, sőt miniszter is akadt közöttük. Arról nem is beszélve, hogy III/III-as ügynökök milyen sokan voltak.

Természetesen nem volt sokkal jobb a helyzet a kiségyházak vonalán sem. Az Egyházügyi Hivatallal sok esetben kollaboráló Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa – főleg egyes vezetői – szintén „lefekttek” a pártállamnak. Na és, Jehova Tanúi? – kérdésre jött a válasz: ők nem tagjai a SZET-nek, illegalitásban tevékenykednek, vezetői pedig börtönben vannak! Igazi bibliai ismeret híján, pusztán ennek az információnak az alapján könnyű volt a katakombák egyházára asszociálni.

Hogy haladt a tanulmányozás, minden kérdésedre maradéktalan választ kaptál? Milyen körülmények között találkoztál a gyülekezettel?

Nagyon élvezetes volt a tanulmányozás. Nagybátyámmal együtt jártunk hetenként rendszeresen az igen jó képességű tanítónkhoz. Az illető felesége, sőt még óvodás korú kislánya is barátságosak, megnyerőek voltak. Kérdéseimre az akkori szintemnek teljesen kielégítő válaszokat kaptam. (Lehet, hogy az én szintem volt olyan, amilyen.)

Amikortól a tanulmányozás igazán belendült, még egy év sem telt el, és a tanulmányozónk elmondta, hogy ő minket alkalmasnak lát az alámerítkezésre. (Akkor még Jehova Tanúi baptizálták az érdeklődőket, nem keresztelték!)

Mi nagy megtiszteltetésként éltük meg ezt a lehetőséget, és örömmel igent mondtunk. Néhány nap múlva *az Atya, a Fiú és a SzentSzellem nevében* - mert akkor még ezt így gyakorolták - bement minket a tanítónk egy uszodában.

Ezután került sor egy kis közösséggel való találkozásra. Tíznel kevesebben voltak, akik egy kis közösséget alkottak, de elmagyarázták nekünk, hogy a biztonság kedvéért nem kell több személyt megismernünk. Majd lassan néhány újabb testvérrel ismerkedtünk meg, akiket már ismert személyek hoztak el a lakásunkra. Talán egy év telhetett el, amikor elhívtak bennünket egy kirándulásra, ahol 25-30 körüli létszámban jöttünk össze. Természetesen szelleminek nevezett program is volt.

Mikortól és milyen mértékben vonódtál be a gyülekezet életébe?

Viszonylag hamar, egy éven belül már rendszeresen járhattam gyülekezetbe. Ez a rendszeresség akkor hetente egy, maximum 10 főt számláló összejevetel volt valamelyik testvér lakásán.

A tanulmánynak nevezett, ósdi írógéppel, vagy kézzel sokszorosított anyag valamelyik Őrtorony-, illetve Ébredjétek cikkből volt. Ezek angol, vagy német nyelven jelentek meg, és egy-egy példány jött be valami módon az országba, és azokat sokszorosították. Az ország különböző tájain kaptak egyet-egyét, azt tovább másolták, és kisebb területi, szervezeti egységekhez továbbították, végül a gyülekezetek részére is készítettek másolatokat. A gyülekezetek kis „házi csoportokból” álltak, melyek között általában nem volt átjárás, sőt legtöbbször ismeretség sem. Az illetékesek számára nem kevés adminisztráció volt megszervezni, nyilvántartani, hogy az egy gyülekezethez tartozó általában 8-10 kiscsoport éppen melyik anyagot tanulmányozza, mikorra veszi át, hogyan és melyikhez jut tovább. Mindez illegalitásban!

A nagyobb létszámú összejövetelék évente egyszer, legfőljebb kétszer kirándulás formájában történtek. Akár 40-50 ember értesítése, közlekedésének megszervezése, a szolgálók, a szolgálatok megtervezése sem volt kis gond – az illegális körülmények között. A különlegesen „kedvező” alkalom a menyegző és a temetés volt. Ezeket mindig kihasználtuk a gyülekezésre.

A kezdetekben természetesen mindezekről fogalmam sem volt, ahogyan más újaknak sem.

A rokonságból nagybátyádon kívül más is mutatott érdeklődést?

Családom, (nagyapám, nagyanyám, nagynéném) kezdetben nem sok affinitást mutatott a tanúk, és a tanú tanítások iránt. Kedvelték a néhány hozzánk járogató testvért, de köszönték szépen ők ebből nem kértek. Még nagynénémre lehet mondani, hogy viszonylag ellenséges volt. Sőt azt is kimondta, hogy inkább kocsmába járna a férje, mint gyülekezetbe! Azután jött a változás. Nagybátyám életében a nyilvánvaló pozitív változás, ami egy átlagos, tisztességes élet háttérén is szembeszökő volt – a feleségét is megváltoztatta. Lassacskán megváltozott a nagyszüleim hozzáállása is, és sorra mindhárman alámerítkeztek.

Hogy alakultak a tanulmányaid, és milyen munkát végeztél kezdő tanú korodban?

Leérettségiztem, és szerettem volna egyetemre menni; a pedagógus pálya vonzott. Nem tartozik szorosan ide, és hosszú lenne elmondani, de két próbálkozásomra is túljelentkezésre hivatkozva elutasították a felvételi kérelmemet.

Dolgozni kezdtem, és nagyon hamar szolgálatba állhattam a gyülekezetben. Akkoriban sok testvért bebörtönöztek, katonai szolgálat-, katonakönyv átvétele-, békekölcsön jegyzésének megtagadása miatt. Vagy éppen államellenes szervezkedés vádjával. Így azután szükség volt szolgálókra, és hamar sor került rám is. Hosszú ideig délután, és éjszaka dolgoztam, ezért idős, nyugdíjas, vagy más okból nem dolgozó testvérekből álló két kiscsoportot is rám bízta. Nagyon szerettem őket, és ez viszont is igaz volt. Legfeljebb az nem volt egyszerű, ha nagyszüleim-korú testvérek kérték a véleményemet, vagy éppen tanácsomat.

Neked sikerült elkerülni a hatóságokat? (katonaság, letartóztatások, stb.)

A katonasággal szerencsém volt, - mondanám, ha hinnék a szerencséiben. A sorozáson a vérnyomás-mérésnél találtak rendellenességet. Így „háború esetén hátországi szolgálatra alkalmas” minősítést kaptam. Nyilván az arckifejezésemet látva,

de alaposan félreértve vigasztalt a sorozó tiszt: „Ne keseredjen el – és mondta a magyar kötőszót -, lehet maga még katona!”

Az „egyházi reakciót elhárító” elvtársakkal megéltem kisebb kellemetlenségeket. Természetesen ezeket nem is lehet együtt említeni nagyon sok hitsorsosoméval. Egy időben az a „megtiszteltetés” ért, hogy az én lakáscímemre érkezett Svájcban az irodalom, egy közönséges levél formájában. Ekkor – 1964-ben vagyunk – a Svájci fiókhivatal felügyelte a magyarországi munkát. Nem sokáig élvezhettem ezt a „kiváltságot” mert kaptam egy meghívót a Gyorskocsi utcába; tanúként idéztek be Konrád János és társai perében.

Kicsit lájtosan ugyan, de megtapasztaltam a rossz rendőr - jó rendőr játékot is. Pici gorombáskodással, nagy fenyegetéssel! Nagyon nagy kegyelem volt megtapasztalni menyeyi Atyám kegyelmét, védelmét, noha most már tudom, hogy milyen hiányos volt akkor az ismeretem róla. Két ügyel foglalkoztak a nyomozók egyszerre, az én levél-üggyemmel, valamint Török János és egy társa prédikálásán kapásával. Az egyik kihallgató rendszeresen összekeverte a kettőt. (Őket egy másik helyiségben hallgatták ki, de a folyosón megláttam a két testvért.) Azután a munkahelyemet is összetévesztették az IBM magyarországi képviselőjével. Végül az elfogott levelet mutogatták bizonyítékkul, hogy a svájciakkal levelezem. Azzal jutottunk holtpontra, hogy szerintem pedig a náluk levő levél azt bizonyítja, hogy ahhoz nekem semmi közöm, meg sem kaphattam, ha náluk van!

Volt úgy, hogy amikor útlevílkérelmemmel kapcsolatban behívtak, az íróasztalnál a III/III-as csoportfőnökség 1-es osztály, az egyházi vonal őrnagya ült. – Vagy már akkor alezredes volt? Ment a gyűrás, fenyegetés, de semmi komoly. Kéretlen családlátogatások, nem kívánt váratlan találkozások – legalábbis nekem váratlan. Többször telefonáltak a munkahelyemre, és azonnali találkozót kértek. Ez nem volt kötelező, de jobb, mint az illetékes hivatalba beidőzés.

Tudom, mindez szóra sem érdemes, de elég zavaró volt, hogy az embernek állandóan éberem figyelni kellett, mit, mennyit, hogyan kommunikáljon velük.

Mit akartak veled tanúsíttatni Konrád Jánossal kapcsolatban? Egyébként te személyesen ismerted őt?

Igen, jól ismertem Konrád Jánost. (A ravatalnál én búcsúztattam.) Csupán az illegális nyugati kapcsolatra lett volna bizonyíték, ha rám bizonyíthatták volna, hogy levél kapcsolatom volt a svájci Bétellel; és gondolom, hogy akkor megpróbálták volna rábírtani, hogy valljak Konrád Jánosra. Mindezt csak logikus következtetésnek gondolom, de lehet, hogy a „meghívó” tárgyában mindössze valamilyen nevet kellett adni a gyerekeknek. Konrád és társai ellen csaknem mindig volt valami ügye a hatóságoknak.

Milyen mélységig merültél bele a szervezeti feladatokba? Mennyi ismeretük volt akkoriban a testvéreknek a világ más részén élő tanúkról, vagy akár magáról a szervezetről?

A régi testvérek bebörtönzése, és az alkalmas férfiak csekély száma miatt hamar szolgáltba állítottak. Akkor még három főből álló gyülekezeti bizottság vezette a gyülekezetet. Az „első” embernek, a gyülekezetszolgának egyszemélyi felelőssége volt. Végző soron hiába volt a másik kettő, ha ez erőszakos, despota volt, keresztülvihette az akaratát. (Sajnos ebből a fajtából volt több!) Nos, én a gyülekezeti bizottságban szolgálhattam. Talán két év telhetett el, és én lettem a gyülekezetszolga.

Most visszagondolva is úgy látom, hogy nagyszerű munkatársaim voltak, nálam emberileg tapasztaltabb, és jobb képességű testvérek. Szükség is volt az együttműködésünkre, mert négy budapesti kerületet és két, a fővároson kívüli települést foglalt magába a gyülekezetünk. Természetesen „világi” munka mellett, és villamossal, busszal, hévvel tevékenykedve.

Hat évig tartott ez a helyzet. Ekkor már három éve a város más részén laktam; családom az új lakóhely szerint járt gyülekezetbe, én pedig az előzőben szolgáltam. Ekkor vezették be az új elrendezést, a vének testülete létrehozását. Így megoldódott a problémám, és gyülekezetet váltottam. Három évig itt szolgáltam, az akkor szokásos körforgás szerint.

Körzetfelvigyázói megbízatást kaptam. Akkor ezt kenyérkereső munka mellett végeztük. A viszonylag nem távoli gyülekezetek kiszolgálása mellett a lakóhelyemen is több feladatot elláttam a szükség miatt. Könnyebben is mozogtam, mert addigra már tudtunk venni egy jó állapotban lévő használt autót.

Újabb három év múlva kerület felvigyázó lettem. Munka mellett, a lakóhelyem gyülekezetének besegítve, ez már nehezebb dió volt. Otthonomtól, munkahelyemtől maga a kerület nem volt messze, de a két szélső pontja légvonalban 120 km. volt. Ez nem a közúti távolság! Négy körzetben, ezeken belül huszonkét gyülekezetben szolgálhattam. Akkoriban több szabadsága volt az utazó felvigyázónak. Nem írták elő percre pontosan az időbeosztását – nem is lehetett volna, mert civil munkaviszonya volt -; és nem határozták meg, hogy mikor melyik bibliaverset, vagy társulati „kinyilatkoztatást” olvassa föl. Például ilyen instrukciót kaptam: látogass meg egy gyülekezetet, és szükség szerint segíts! Ez a hetvenes években történt, akkor még a Jehova Tanúi Egyház nem volt államilag elismert.

Egy akkor izgalmasnak megélt történetet írok le. A hetvenes évek végén történt egy rendőrgyilkosság a Steinmetz szobor körül. Még nem volt meg a tettes, de a rendőrség a Budapest környéki településeken, utakon is nagy erővel nyomozott, ellenőrzött. Egy nagyon késői időpontban szállítottuk egyes gyülekezeteknek néhány testvérrel az illegálisan előállított irodalmat. A gyér forgalomban egy úton haladtunk egy járőr kocsival. Egy útkereszteződésben késve vettem észre, hogy le kell kanyarodnom, és elég durvára sikeredett a fékezés, és élesre a kanyarodás. Abban a pillanatban megszólalt a vijjogó és kigyúltak a reflektorok, a rendőrautó elénk vágott, kiugráltak a rendőrök, géppisztollyal körbefogtak. Igazoltatás, kérdezősködés, magyarázkodás. Néhány perc múlva elengedtek. A kombi raktere pedig tele volt tanú irodalommal!

Akkoriban keveset tudtunk a más országokban élő tanúk életéről, munkájáról. Bár egy-egy nyugati utazás adott valami képet. Én is voltam Németországban élő rokonaimnál kétszer is, de nyilván azok szemüvegén keresztül láttam a helyzetet. Természetesen mások is így voltak ezzel. Egy idilli, a valóságtól távol lévő kép élt bennünk. A szabad viszonyok mindennél többet mondtak nekünk, de a részben ezekből is fakadó negatívumokra nem nagyon figyeltünk. Szeretlenség, anyagiasság, világi normák – (téves!) értelmezésünk szerint csak egyedi esetek voltak. A Társulattól jövő információk pedig a szokásos propaganda-diadaljelentések voltak.

Nem tudom milyen említésre méltó esemény történt addig, amíg feltűnt, hogy nincs minden rendben az Órtorony Társulattal, ezért inkább kérdés helyett arra kérlek, meséld tovább a történeted addig, amikor az első elgondolkodtató felismeréshez értél!

Három évig voltam ebben a feladatkörben, amikor egy váratlan családi tragédia miatt lemondtam; meghalt a feleségem. Nem vállalhattam tovább a négy körzet, azon belül a huszonkét gyülekezet szolgálatával együtt járó hosszú távollétet. Korábban

előfordult, hogy napokig csak aludni láttam a családomat, és az asztalon hagyott cédulákon leveleztünk; ezen most változtatni kellett. Természetesen a helyi gyülekezetben most már teljes mértékben vállalhattam a teendőket.

Csalódás volt, hogy egyes vezetők – akkor egy öttagú fiókbizottság vitte az országos ügyeket – értetlenkedtek, sőt rosszállták, hogy így döntöttem. Egyszerűen nem értették meg, hogy az ember „elégetheti” magát a szolgálatért (amit istenszolgálatnak hisz), de ezt nincs joga megtenni a családjával, főleg a már egyedül nevelt kamasz gyerekével.

Ezek után minden eddiginél jobban megtapasztaltam a szervezet magyarországi prominenseinek – hogy nagyon finoman fogalmazzak – emberi gyengeségeit. Most hírtelen eszükbe jutott, hogy a fiam sportol, és én ehhez hozzájárultam. Egyikük kvalifikált véleménye: a sport durva tevékenység, mert még sakkozók is vesztek össze, és a sakktáblát egymás fejéhez vágják. Az, hogy fiam egyetlen összejövetelt sem mulasztott soha, és aktívan részt vett a gyülekezeti életben, az nem esett latba. Egy, szerintem páratlan döntést hoztak! Be kell jelenteni a gyülekezetben, hogy nem vagyok példakép, és ne forduljon hozzám senki tanáccsal. Ettől függetlenül az összes szolgálatot végezzem tovább, és, mivel a véntársaim nem voltak hajlandók ezt a bejelentést megtenni – tegyem meg én. Megtettem! Továbbá megkértek, hogy segítsék a szervezeti dolgokban az eddigieknél is jobban a társaimnak, mert nem látják tisztán az ilyen, és hasonló kérdéseket.

Azt érted ez alatt, hogy bár nem voltál (szerintük) jó példa, de azért továbbra is maradj vén???

Hihetetlennek tűnik, de így volt. Akkor sem értettem, és azóta sem találtam magyarázatot. Még, ha szükség is van a szolgálatra, akkor is le kell váltani, mellőzni a munkáját annak, aki nem feddhetetlen. Szerintük nem voltam példakép, szükséges lett volna megölni tőlem a testvéreket.

Emlékszem, amikor titokban gépelték a tanulmányokat, nagyon nagy szükség volt olyanokra, akik ezt végezték. Mégis, amikor valakivel szemben komoly kifogás merült föl, nem vettük igénybe a munkáját, bízva abban, hogy Jehova majd kipótolja a kiesést.

Írtam Brooklynba. A hazai központ elsinkófalta a választ. Erőszakoskodásomra egy kivonatos anyagot átadtak, de abban is az állt - még a magyar fordításban is -, hogy igazam van, és nem értik a helyiek álláspontját. Békésebb időszak következett. Az akkor „különleges program”-nak nevezett nagyobb összejöveteleken elnökléssel, szolgálatokkal bíztak meg. Ez még a 80-as évek eleje, közepe, még nem a legalitás időszaka volt. Az emberi hibákkal kapcsolatban akkor úgy gondolkodtam, hogy ez is bizonyíték arra, hogy a Jehova Tanúi az igaz hitvallás, ez Jehova szervezete, mert különben ilyen „humán erőforrással” régen megsemmisült volna!

A 80-as évtized vége felé amolyan féllégális helyzetbe került a szervezet. Például Kamaraerdőn több ezer fős kongresszusokat lehetett tartani. Majd a később leégett Budapest Sportcsarnokban is. Ezeken szolgálatokat kaptam. Ekkor, feleségem halála után 7 évvel ismerkedtem meg mostani feleségemmel, akit tanú édesanyja óvodás kora óta vitt a gyülekezetbe, a Bibliából tanult meg olvasni, felnőtt korban sokat úttörözött. Nyitott lévén, a TIT (Tudományos Ismeretterjesztő Társulat) „Biblia és az irodalom” előadásaira is eljárt. Mint nagyon sok tanú, például a mi gyülekezetünkben is – tudtommal, és hozzájárulással. Feleségemet a mi közösségünkben nagyon sokan ellenségesen fogadták, és Ő nem érezte jól magát. Időnként más közösség igehirdetésére is elment. Természetesen tudtam ezt, és volt, hogy kocsival elvittem, mert arra volt utam. Mi is gyakran hívogattunk más vallásúakat, mondván ez nem

kötelezi semmire, de járjon el a szentírási tanács szerint, „mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg.” Csakhogy, a tanú kettős mérce szerint ez visszafelé nem működik!

Ebből „természetesen” bírói ügy lett. Héttagú, ismétlem: héttagú bírói bizottságot hoztak össze. Feleségem – nyilván pszichoszomatikusan – megbetegedett. Tizenegy lelete volt, ágyban fekvő beteg volt, amikor eljöttek meghívni a bíróra. Látták, milyen állapotban van. Kértem őket, várják meg, amíg talpra áll. Megígérték. Azután távollétében kiközösítették! Többen voltak köztük olyan személyek, akik még csak nem is ismerték. Nem mindenki adta a nevét a döntéshez! Tisztelet nekik.

Logikus, hogy én kerültem sorra. A véntizsztégemről leváltottak. Föllebbeztem, és a feleségemmel szembeni eljárást is kifogásoltam. Erre a már jól bevált hétfős bizottság meghívott. Talán egy, vagy két nappal korábban az egyik testvérnél volt valami dolgom. Váratlanul beállítottam, és ott találtam a „hét mesterlövészt”! Előzetes egyeztetést tartottak? Ja, egyik tag sem a mi gyülekezetünk tagja volt, idegenlégiós csapatot verbuváltak. Az akkori szervezeti szabályokkal is ellentétesen nem azt vizsgálták, hogy a fellebbezés jogos-e, vagy helybenhagyják az eredeti döntést, hanem új döntést hoztak, és kiközösítettek. Nem is az a kérdés, hogy igazságos, vagy sem, de teljesen szabálytalan!

Feleségem kezdte élni a jó Pásztor juhainak szabadságát – már amennyire egy felemás igává változott házasság ezt megengedte -, én pedig a JT közösségben gyötrődtem. Párom fölfedezte, hogy van élet az Őrtornyon kívül is, - de még milyen! Testvérekkel találkozott, testvérekkel az Úrban. Megtapasztalta, hogy az összefüggésekből nem kiragadva mennyire mást, többet mondanak az Igék.

Én pedig, aki korábban az asztalnál álltam, most ültem a terem végében. Senki nem szólhatott hozzám, csak lopva adtak a kezembe cédulára írt levélkéket, idős testvérek óvatosan megsimogattak, némelyek sírva néztek. Ez csak emberi rész, várj Jehovára, Ő a megfelelő időben intézkedni fog – vallottam. Minden alkalmon ott voltam, rendszeresebben jártam, mint bárki. Elutasított visszavételi kérelmek után valamivel több, mint egy év után visszavettek. Nem értem, hogy miért, mert elmondtam, hogy szerintem igazságtalanul, szabálytalanul jártak el. Nekem úgy tűnt, ekkorra kaptak rá engedélyt.

Úgy érted, nem tanúsítottál semmilyen megbánást (mivel nem is volt mit bánnod) mégis visszafogadtak, bár a kiközösítés szabálytalanságát nem vizsgálták?

Igen. Így történt. Tulajdonképpen vádbeszédet mondtam, de mintha nem is hallották volna, nem is reagáltak arra, amit hallottak. Úgy tűnt, akármit mondok, nem számít, mert a döntést már meghozták. Illetve „fönről” megmondták nekik.

Másfél év telt el újra, és lassan már hozzászólhattam, sőt a végén tanulóbeszédet mondhattam. Egyre jobban kínlódtam, mivel egyre többet olvastam a Bibliát Őrtorny–szemüveg nélkül. Kinyíltak, más színben ragyogtak föl írásszövegek, igei gondolatok. Néha az összejöveleteken elhangzottak annyira frusztráltak, hogy alkalom után megpróbáltam az illetővel megbeszélni, mit, miért mond máshogy a Szentírás. Legtöbb esetben meg sem értették, miről beszélek. Többször előfordult, hogy egész idő alatt a Bibliámat olvastam, mert elviselhetetlen volt a sok tévtanítás. Egyik alkalom után hazatérve mondtam a feleségemnek, hogy ma voltam utoljára! Neki ez két és fél éves imameghallgatás volt!

Sokat gondolkodtam róla, hogy a téves tanítások miért nem tűntek föl, amikor még – úgy mondom – pozícióban voltam. Néhány okra ráakadtam. Annyira „sűrű” volt az élet, annyira sok a szolgálat, hogy szinte soha nem érte utol magát az ember; elmélyült,

igazán kutató tanulmányozásra kevés lehetőség volt. Kézenfekvőbb volt a készétel, a Társulat által megcsócsált bébi papi. Nagyon sokáig úgy véltük, ha hibát láttunk, hogy valami fordítási, vagy gépelési hiba történhetett. Szabad országokban rendben mennek a dolgok! – gondoltuk. A biztos patent: majd Jehova kiigazítja!

Még valami, ami talán a legfontosabb oka, hogy szolgálat közben vak az ember a később ordító tévedéseknek, csalásoknak, hazugságoknak látott tanítások esetében. Amíg az „asztalnál” van valaki – ha becsületes ember -, akkor csak azt mondja, amit a lelkiismerete megenged. Akkor is, ha ez nem egyezik meg a társulati anyaggal. Egyszer például a Királyságteremben Őrtony-tanulmányozáson a felolvasott résszel kapcsolatban megkérdeztem: értitek, ami elhangzott? Többen lelkesen igeneltek. Akkor azt mondtam, hogy ezek szerint én vagyok az egyetlen, aki nem értem, mert ez nem így van! Azután elmondtam, amit hitem, ismeretem és főleg lelkiismeretem szerint vallottam. Mivel, ami elhangzott, az a JT gyülekezetben hangzott el, ezzel az ember egyetért; úgy él benne tovább, hogy az Őrtony Társulat tanítása helyes. Pedig azt nem az ŐT, hanem ő maga mondta!

Az Örökkévaló így rendbe hozta a felemás iga miatt csaknem zátonyra futott házasságunkat, és elkezdtem újra fölfedezni az évtizedek óta forgatott Bibliát, és rácsodálkozni, hogy mennyi testvért kaptam.

Milyen volt a kapcsolatod az öttagú fiókbizottsággal?

Az egyikük, Keresztény Lajos a nagybátyám volt, aki 12 éves koromtól apám helyett apám volt. Vele korábban is minden kételyt megbeszéltünk, sokat segítettünk egymásnak. Bizonyos feladatokba akkor is bevont, amikor az „ötös” tagja volt.

Völgyes Sándor tanított és merített be. Amikor börtönben volt, úgy vártam a kiszabadulását, mint a legközelebbi rokonét. Családjával mindig jó kapcsolatunk volt (nagybátyámnak és nekem). Nem egyszer nyakamban vittem a kis Sanyit a gyülekezetbe. A kiszabadulása utáni első találkozásunkkor egy hideg kézfogással sikerült lehűtenie a lelkesedésemet. Akkor még nem voltam 20 éves. Völgyes később is megmagyarázhatatlanul, szélsőségesen, kettősen viselkedett velem. Pl. amikor teokratikus tanfolyamot tartottak a gyülekezetek három vezetőjének (még a vének elrendezése előtt hármás bizottság volt), engem is meghívott, pedig akkor még nem voltam abban a munkában. Máskor, amikor már pozíciókat kaptam, akkor pedig mindig kifogásolta a tevékenységemet. Mondhatnám, az ötösben az egyetlen, velem ellenséges személy volt. Na, meg Pongó Zoli, aki V.S. sameszeként mindig az ő nótáját fújta. Egyszer V.S. amikor szintén valamit kifogásolt nálam, azt mondta, hogy nem vagyok elég alázatos. Ez egy olyan megjegyzés, amilyenre az Úr Jézus tudott jó választ adni a farizeusoknak. Ugyanis, ha azt mondom, hogy igen, nem vagyok alázatos, akkor direktben igazolom a vádat; ha pedig azt, hogy nincs igazad, én alázatos vagyok, akkor indirekte – ugye, most sem fogadod el a helyreigazítást!

Pongó Zoli az átlagnál is alulképzettebb, de hatalmas ambíciókkal és önbizalommal megáldott, megvert személy volt. Sok kapcsolatam nem volt vele, de elkülönülésem után – és ő sem volt már a korábbi posztján - egyszer-kétszer összefutottunk, és a korábbiaknál barátságosabban elbeszélgettünk.

Oravetz Laci inkább szimpatizált velem, mint nem. Ő is abba a hibába esett olykor, hogy azt vélte, mint tekintélyes testvér, mindig valami nagy bölcsességet kell mondania. Elkülönülésem és az ő korábbi helyzetének megváltozása után (megváltozott a fiókbizottság elrendezése) feleségemmel fölkerestük valamilyen ügyben. Igaz, hogy a ház előtt az utcán, de fogadott.

Zelenyánszky István felügyelte az irodalom előállítását. Kedves, jó embernek ismertem meg, aki nem nagy elméleti, de annál inkább gyakorlati testvér. Vele teljesen normális volt a kapcsolat. Még csempésztem is nyugatról alkatrészt az irodalmat előállító gépéhez.

Volt egy alkalom, amikor hosszabb időt együtt töltöttem mind az ötükkel. A bécsi kongresszusra úgy ment a magyar vezetőség feleségével, hogy a Bételben szálltak meg, és tárgyaltak az oda érkező Henschel és Jaracz brooklyni potentátokkal. Ez kevéssel a magyarországi legalitás előtt történt. Volt „szerencsém” velük lenni. Na, nem a tárgyalásokon, de sofőrként, kongresszusi előadóként, bétel-lakóként. Nem sokszor vártam annyira egy időszaknak a végét, mint a bécsi tartózkodását! Az amerikaiak „elszállt” viselkedése, a napi háromszori együtt étkezés bohózata, a bételiek életidegen léte; mintha levegőt se kaptam volna. A két jeles testvér minden gesztusa, ahogy szóltak, ahogy vonultak, felsőbbrendűségüket sugallta. Természetesen minden halandó, még a Bétel legmagasabb vezetői is a legalázatosabb viselkedéssel demonstrálták, hogy bár minden testvér egyenlő, de vannak, akik még egyenlőbbek. Amikor Henschel és Jaracz befejezte az étkezést, azonnal véget vetettek a reggelinek, ebédnek, vacsorának. Függetlenül attól, hogy valaki még éhes maradt. Ők nyilván jól táplált, idős, étvágytalan emberek, de, például a nyomdában keményen dolgozó fiatalok szívesen jóllaktak volna. Na, ha már ezeket a dolgozókat említem, az étkezési bohózatról is néhány szót! Akik fizikai munkát végeztek - nem csak a nyomdában -, azok reggelire fehér ingben, nyakkendőben jelentek meg. Evés után rohantak átöltözni munkaruhába. Ebédnél megint ünneplőben parádézta, de a délutáni munkára megint fölvetették az overált, vagy más szerelést. Gondolom, mindenki kitalálja, hogy a vacsorához szintén járt a jelmezváltás.

Vissza ez eredeti gondolatokhoz! Érdekes, hogy Völgyes és a hozzá szolgáló hű Pongó a másik három ellenében véghezvihették az ő akaratukat. Nagybátyámnak mondtam, hogy nem csupán igazságtalanul járnak el, de a szervezeti szabályokkal, előírásokkal is szembe mennek. Hiába, amíg naponta bejárt a központba, egészen agyamosott lett. Amikor megszűnt a bejárás, egész más ember lett, de én akkor már kint voltam. Egyébként feleségem kiközösítése után meglazult – és akkor még finoman fogalmaztam – a kapcsolat. Fiammal ugyanúgy. A kilépési gondolataimat egyikükkel sem osztottam/oszthattam meg.

Amikor kételyek ébredtek benned a tanúk közt lévő barátaiddal megosztottad?

Keves barátom volt a közösségben, inkább jó testvéreknek, munkatársaknak mondhatom a többséget. Egy-két személlyel megosztottam a kételyeimet, de inkább arra vigyáztam, hogy ne romboljak. Ameddig inkább csak kérdőjelek voltak bennem, és csupán elvenni tudtam volna, adni nem; addig jobbnak láttam hallgatni.

Történt valami konkrét azon a bizonyos utolsó összejöveten, vagy amikor elmentél már tudtad, hogy az lesz az utolsó?

Lényegében semmi különös nem történt. Otthonról is úgy mentem el, mint a megelőző két és fél évben minden alkalommal. Gondolom, az utolsó néhány csöpp is belekerült a pohárba. Vagy ami helyesebb megközelítés: Mennyei Atyám érkezettnek látta az időt a kiszabadításomra. Néhány nappal későbbi dátummal megírtam az elkülönülő leveletemet.

Vissza tudsz emlékezni azokra az érzésekre, ami a döntés meghozatala alatt/után kísérték?

Hihetetlen felszabadultságot éreztem. Mint amikor leteszed a hátizsákot, mert odaértél, ahonnan már nem kell tovább cipelned. Kíváncsiság volt bennem, várakozás, Istenbe vetett teljes bizalom, hogy továbbra is kezében tartja az életemet. A legelső eredmény a házasságunk gyógyulása volt. Megszűnt az, amit mindketten felemás igának éreztünk, és igazán egymásnak adott segítőtársak lettünk.

Próbáltak a vének maradásra bírni?

Elkülönülő leveleimet sok kedves, hozzám közelálló testvérnek elküldtem, vagy valami módon eljuttattam. A „jeles” személyek közül Szanyi Endre írt egy jó szándékú levelet, és Lakó János egy véletlen találkozáskor beszélgetett velem hosszan, emberségesen. Pongó Zoli egy szintén véletlen találkozás során elmondta, hogy sajnál engem – biztosítottam, hogy ez kölcsönös.

Visszatérnék erre a gondolatodra: *"Ameddig inkább csak kérdőjelek voltak bennem, és csupán elvenni tudtam volna, adni nem; addig jobbnak láttam hallgatni."* Szinte minden olyan tanú, aki felismeri, hogy zsákutcában jár, végigmegy ezen a folyamaton. Sokak szerint a szervezetet nem lehet jól elhagyni, legfeljebb kevésbé rosszul! Tekintve, hogy a JT szervezet téged is megfoszt közeli családtagoktól, a mostani ismereteid alapján másképpen adagolnád az információt a családnak, barátoknak? Mi az, amit másképp tennél?

Alapvetően nem tennék máshogy; valójában nem is lehet másképpen gazdálkodni az információkkal. Ugyanis, ameddig csak azt tudod, hogy egy olyan szervezetnek vagy a tagja, melynek tanításai, gyakorlata bibliaellenes; valószínűleg még bent vagy, és szóba állnának veled. Csakhogy ilyenkor még a „hogyan továbbot” nem ismered. Ebben az esetben nincs sok értelme megosztani másokkal azt, amire eljutottál. Jelenleg maximum annyit tudnál tenni, hogy – képletesen szólva – lerombolod valakinek a viskóját, de nem adsz neki emberibb lakást.

Amikor kijöttél a szervezetről, és talán már a továbblépésről is volna mit megosztani másokkal, már nem állnak/állhatnak veled szóba.

Az elmondottakkal ellentétben akadtak barátok, akik megkerestek, vállalták, hogy találkozgatnak velünk. Volt olyan család, amelyik kétszer is fölvette velünk a kapcsolatot, és kétszer is megszakította azt. Kérdeztek, meghallgattak, egyetértettek; és, - mint mondták – nyugtalanok lettek. Nem nehéz az *ApCsel. 26,14-re gondolni: „Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.”* Szó szerint ezt a megjegyzést, hogy nyugtalan lett, rokontól is megkaptuk.

Egy kis extrát hozzáteszek. Még bent voltunk a JT szervezetben, de már kezdtünk több mindent másként látni. Rendszeresen 8-10-en összejöttünk „Őrtorony-szemüveg” nélkül a Bibliát olvasni, beszélni róla. Völgyes Sándor és Pongó Zoltán miután tudomást szereztek erről, bejelentették, hogy beszélni akarnak a kör tagjaival. Nem titkoltuk az alkalmainkat, ha nem is vertük nagydobra; így nem volt meglepetés, hogy az illetékesek (?) tudtára került. A mi lakásunkon fogadtuk a két potentátot. Ott hangzott el Völgyes szájából, hogy nincs jogunk közösen Bibliát olvasni olyan alkalmakon, melyeket nem a szervezet rendez.

A te esetében mi volt a "hogyan tovább"? Az is érdekelne, hogy a JT szervezetbe vetett hit összeomlásával párhuzamosan, újra kellett építened a kereszténység létjogosultságába vetett bizalmad is?

A kérdés második felére válaszolok először.

Nagy áldásnak élem meg, hogy Istenbe, a Bibliába, a kereszténységbe, vagyis a krisztuskövető életmintába vetett hitem soha nem ingott, vagy kérdőjeleződött meg. Abban lettem biztos, hogy a Jehova Tanúi vallásnak egyikhez sincs sok köze.

A részleteket, a „teológiát” kellett újjáépíteni. Úgy éreztem magam, mint amikor egy ledózerolt épület romjai között kutat valaki, és válogatja a téglákat. Azt könnyű eldönteni, hogy melyik az, amit ki kell dobni, mert haszontalan. Azt is lehet látni, melyik az, ami használható, és jó lesz az új házhoz. A neheze, ami a kettő között van. Az ilyen építőköveket – tégladarabokat – forgatgatja az ember, és időbe telik, míg jó lelkiismerettel eldöntheti, melyiket lehet, kell megtartani, és melyik való a sitt közé.

A „hogyan tovább” egyfelől nem volt túl nehéz, másrészt viszont nagyon izgalmas volt. Kezdem az „egyszerűvel”. Feleségemmel még a szervezetben voltunk, már többen összejöttünk a Biblia körül. Cenzúra nélkül olvastunk, és beszélünk meg az olvasottakat. Amikor kikerültünk a Tanú gyülekezetből, az több mint 30 személlyel szinte egy időben történt. Bár nem mindegyikükkel voltunk kapcsolatban, de mindenkiről tudtunk, mindenkit ismertünk. Igaz, többen egészen máshogyan gondolkodtak, mint mi, és többen számunkra vállalhatatlan utat választottak; mégis voltak, és nem kevesen, akikkel közösségben tudtunk maradni, egymásnak segíteni a továbblépésben.

A nehezebb rész abból adódott, hogy évtizedek alatt belénk égett, hogy Jehova Tanúi közösségén kívül minden egyház, gyülekezet, vallási szervezet a Nagy Babilon része. Most fölismertük, hogy az Őrtorony Társulat is babiloni! Hogyan kezeljük hát a többieket? A magam részéről elég nehezen győztem le az ellenérzéseimet. Úgy gondolkodtam, ha a levesben találok egy hajszálat, akkor az egész fazékkal kiöntöm. Valójában mindig, mindenütt találtam „hajszálat”. Ez részben valós fölismerés volt, de több esetben abból adódott, hogy jó néhány dologban tudatlan voltam a Bibliát illetően. Például, és talán leginkább ebben: „... *nagyobb az Isten a mi szívünknel...*” 1 Jn. 3,20 *Károli*.

Kicsit szűkkeblűbbnek gondoltam az Örökkévalót, és a kegyelméből kevesebbet, az ítélkezéséből többet feltételeztem. Egyébként a mai meglátásom a fenti kérdésben az, hogy csak a kezdő hívők ismerete, hite egyezik meg teljesen; a komolyabb ismerettel, sok odaszánt, imateljes kutatást maguk mögött tudott keresztények hite hasonló az ujjlenyomathoz. Egyedi! Nem az alapokban, nem a megkérdőjelezhetetlen egyértelmű igazságokban, de olyan, többnyire apróbb részletekben, melyekről a Szentírás sem szól egyértelműen. Ezt azzal a hasonlattal tudom megvilágítani, hogy a teljesen kezdő főzni tanulók mind egyformán készítik ugyanazt az ételt. A képzettek produktuma egyedi. Nagyanyánk, anyánk főztjét valószínűleg egyetlen más személyével sem lehet összetéveszteni.

Amikor elszakadtunk a tanúktól, néhány, akkor még velünk szóba álló gyülekezeti tag azt mondta: nem lesznek barátaitok! Azt éltük meg, hogy már az első időben is barátokat találtunk. Sőt testvéreket. A különbségek ellenére testvéreket Krisztusban. Velük komoly, kölcsönösen gazdagító beszélgetéseket lehetett folytatni a Bibliáról, hitről, a „hol is tartok” kérdéssről. A közösségünk több tagja után lassacskán én is „elmerészkedtem” bibliatáborokba is. Meghallgattunk igehirdetéseket, beszélgettünk más közösségekhez tartozó emberekkel. A mi bibliakörünkbe pedig eljöttek olyanok

is, akik soha nem voltak Jehova Tanúi. Így beindult az Órtorony utáni életünk, és ez hamarosan korábban nem gondolt áldásokat, lehetőségeket hozott.

Az események közben milyen jellegű munkából éltetek, és a munkatársaid, akiknek korábban gondolom tanúskodtál, tudták, értették-e a hitéleti váltást?

Röviddel házasságkötésem után cseréltem le a munkahelyemet, ahol már 26 éve dolgoztam. Az új helyen a közvetlen főnököm JT volt, akivel régi barátság kötött össze, és akinek a hívására mentem az új helyre.

Beosztottjaim közül kettő szintén tanú volt. Őket is régebről ismertem, de viszonylag felszínesebben.

Amikor kikerültem a Szervezetből, a főnökömmel nem változott semmi; a régi barátság már régen nem úgy működött, mint korábban. Így az új helyzet sem rontott-javított rajta. A kétségei, talán meglátásai neki is megvoltak, de a langyos vízben jól elvult.

A két beosztottam közül az egyik tökéletesen korrekten viselkedett.

Megadta az embernek, főnöknek járó tiszteletet. Egész családja tanú volt, és ő is mondhatnám inkább: keresztény ember volt. Nem éltem vissza a helyzettel és az informáláson kívül, nem erőltettem a témában a kommunikációt.

A másik kollégával igen furává vált a viszonyom. Nem köszönt, holott én annak ellenére, hogy apja korú voltam, neki is előre köszöntem. Mint másoknak is. Ez a 80-as, 90-es évek határán történt, és mobil nem, de vonalas telefon sem volt magától értetődő. Ő rendszeresen az asztalomon lévő használatát, de úgy, hogy nem kért engedélyt, nem köszönt, csak vette a kagylót. Természetesen nem hivatalos ügyben! Volt úgy, hogy amikor bejöttem a szobámba, a rendíthetetlen hitvédő az asztalomon ült, és zavartalanul csevegett.

Egy különösen pimasz dolgát elmondom. A két tanúnak Szentendrén kellett egy kétszemélyes munkát elvégezni; néhány lakóházba bevinni, tetőkön összekötni a TV kábelt. Barátunk nem megbeszélve, csak angolosan távozva, állítólag valamilyen teokratikus programra ment. Mindenki másnak munkája volt, senkit nem küldhettem, a határidő szorított; beugrottam helyette. A másik fiú szakértelme, és az én „segédmunkám” eredményes volt. A második JT kollégának szívesen beszéltem volna nem csupán bibliai kérdésekről, hanem elemi modorról, munkamorálról is. Csak éppen nem állt szóba velem.

A régebbi munkahelyemen – egy minisztérium egyik igazgatósága - nagyon jó volt a kapcsolatom a legtöbb emberrel. Még a párttitkárral is lehetett beszélni a hitről. Amikor fölajánlotta a párttagságot, akkor elmondtam, hogy miért nem, és mi az én álláspontom. Dicséretére mondom, soha nem érezte, hogy másként gondolkodom, jó maradt a viszonyunk.

Szobatársaimnak, de másoknak sem volt titok, hogyan gondolkodom. A munkahely-váltás után is megtervezve, de főleg véletlenül összetalálkoztam többükkel. Elmondtam a vallási változást az életemben, és sikerült megértetnem, hogy Istenbe vetett hitem, a Bibliához való ragaszkodásom nem, csak egy emberi szervezethez való viszonyom változott. Egy gyakorló katolikus kollégám, akivel korábban sok beszélgetésem volt, és a tanús kiképzésnek köszönhetően a vitákat megnyertem, a szívet már kevésbé; azt mondta: te nem is voltál odavaló.

Ezután a hajléktalan ellátásban dolgoztunk feleségemmel, ahol az „előéletünket” nem ismerték. Lehetőség szerint beszéltünk róla, ha valamiért szükségesnek, hasznosnak láttuk. Ahol mások által szervezett bibliai alkalmakon részt vettünk, elmondtuk, milyen utat tettünk meg. Nem tolakodtunk vele, de például amikor egy házi összejövetelen a

Gulágot járt református lelkipásztor azt mondta, hogy Jehova Tanúi közösségből nem lehet kijönni, akkor szólni kellett. Ilyen szituáció nem egyszer adódott, és nekünk mindig alkalom volt arra, hogy az Örökkévaló elhívó, gyógyító szeretetéről lehessen beszélni.

Beszélnél kicsit bővebben az "áldásokról, lehetőségekről"?

Még a JT közösségben voltam, de már kezdtem legyőzni a „félelmet” a más közösségekben élő, tevékenykedő keresztényektől. Ebben feleségem előbbre tartott, bennem még erősen dolgozott a „hajsza” szindróma.

Egy galyatetői nyaralás során elmentünk Mátraházára, mert egy akkoriban olvasott – „*Kapcsolatom a Református egyházzal és annak Urával*” című - Tüdős Klára könyvben az állt, hogy az ottani református lelkészüdüdőben kapta a késztetést az írásra. Emlékszem az érzésre, amikor nagy nehezen bementem a gondnokházaspár lakásába. Mintha vesztőhelyre mentem volna. Jó beszélgetés kerekedett a gondnokkal, aki nem melleleg lelkészvégzettségű valaki volt. Említették, hogy vasárnap istentisztelet lesz az üdüdőben, szeretettel hívnak.

Elmentünk. Egy fiatal lány volt a lelkész, és minden, a női lelkészekre vonatkozó averzióm ellenére kénytelen voltam elismerni, hogy megragadó, és teljesen igei volt a szolgálata. Alkalom után beszélgettünk, és említette, hogy a héten még lesz egy bibliaóra, amit református diakónusoknak tart, és szívesen lát minket is. Ha egy üzlet beindul! Elmentünk arra az alkalomra is. A beszélgetős, interaktív résznél csak a lelkész nőnek és nekünk kettőnknek volt mondanivalónk az elhangzottakhoz, a fölmerülő kérdésekhez. Ja, kérem, a tanús gyakorlat!

Jó, testvéri kapcsolatba kerültünk vele. Az Ő meghívására mentünk el a Gyökössy Bandi bácsi vezette Pasztorálpszichológiai szemináriumra, mely Bandi bácsi halála után is megmaradt, és máig tagjai vagyunk. Ez a havonta egyszeri alkalom is sokat tanított nekem a jó értelemben vett ökumenizmusból. Ezt úgy értem, hogy Istennek más közösségbe tartozó gyermekeivel testvérek vagyunk. Jézusnak a különböző aklokból való juhái! Akiknek Ő a fontos, akik hallják, és hallgatják a hangját, akik követik élő vizekhez, jó legelőre, akik a nyáját választják a karám helyett. A ma ökumenikusnak nevezett mozgalom inkább szinkretizmus, - elfogadják, és összeadják egymás tévelygéseit.

Kilépésem utáni hónapban a föntebb említett református lelkész nő meghívott minket egy, szintén a mátraházai lelkészüdüdőbe szervezett alkalomra. Lelkészek jöttek össze és igeszolgálatok hangzottak el, és gyakorlati témák megbeszélése. Nem is akartam elhinni, de engem is megkértek egy igehirdetésre. Ami viszont az igazi élmény volt, hogy éjszakába nyúló beszélgetésünk volt olyan lelkészekkel, akik már lelkészként bemerítkeztek, mert így látták biblikusnak, egyetértően beszéltek olyan kollégáról, aki nem hajlandó a gyerekkeresztséget elvégezni. Mivel mi nem voltunk az egyházuk tagjai, velünk felszabadultan beszélgethettek.

Szintén közvetlen a kilépésem után elkezdtünk egy Teológia Főiskolát. Mivel az előzetes ismertetőben az állt, hogy természetesen az anyagot megkövetelik, de tiszteletben tartják a hallgatók lelkiismeretét; ezért nyugodtan jelentkeztünk. Nem üres beszéd volt, amit ígértek! Mondok példát. Egy dolgozatomra közepet kaptam. A rektornál reklamáltam. Mondta, hogy Ő, és a Főiskola főntartói nem értenek velem egyet, mégis, mivel a Szentírásból bizonyítottam, amit írtam, jelesre javítja a jegyemet.

A Főiskolán többekkel jó kapcsolatba kerültem. Több közösségből jöttek, és senki nem vallásháborúzott. Illetve aki igen, azt elkerülte az ember. Főiskolai nyári táborok, és bibliai táborok is jó nevelőim voltak. Bár egyetlen közösséghez sem köteleződtem,

köteleződünk el – a bibliakörünkön kívül -, testvérnek tudtam tekinteni a másik keresztényt. Megszívleltem a figyelmeztetést: *„Ki vagy te, hogy más szolgája felett ítélkezel? Tulajdon urának áll, vagy esik.” Róm. 14,4. MBT* Ezeken az alkalmakon is nagyon sokan kerestek föl minket lelki beszélgetésre, mivel nem voltunk az illető közösség tagjai, bátran mondták el a kétségeiket, a hivatalossal nem egyező meglátásaikat.

Amikor az Őrtornyon kívül került, feleségem sokat imádkozott azért, hogy adjon a Mindenható szolgálatot. Adott. Megkértek egy telefonos lelki segély szolgálatra. Ezt egy ifjúságsegítő egyesület működtette. Körülbelül egy évig végeztük, és a jelentősebb része a tevékenységünknek az volt, hogy az egyesület fiatal munkatársait lelkigondoztuk.

Ezután levelező lelkisegély szolgálatra kért ugyanaz az egyesület. Csaknem 3 évig végeztük. Az ifjúságsegítő egyesület jellegéből adódóan főleg fiatalok, kamaszok, tinédzserek fiatal felnőttek írtak. Feleségem a lányoknak, én a fiúknak válaszoltam. Nagyon nagy felelősség, kinek mit válaszol az ember. Csak egy példa, valakinek az első levelében ez állt: *"Amikor leültem az asztalhoz, sokáig gondolkodtam. A halált vagy az írást válasszam. Az írást választottam (egyelőre). Ti vagytok az utolsó reménységem."* Természetesen sokan ateista háttérből, hitetlenül fordultak hozzánk. Nekünk viszont az volt a meggyőződésünk – és ma is az -, hogy értelmes lelkigondozást csakis Isten igéje alapján lehet végezni. Mi ezt tettük. Gyakran úgy, hogy „van egy régi bölcsesség, mely szerint...” Vagy „egy hasznos tanács ezt mondja...” Ezek után a Szentírás gondolatait osztottuk meg. Többen kezdtek a Biblia iránt érdeklődni.

Természetesen voltak kudarcos élményeink is. Ebbe azt is bekalkuláltuk, hogy a levelezők életkorából adódóan kialakulatlan elköteleződésük, labilis lelkiállapotuk, biológiai változásaik miatt ez várható. Voltak személyes találkozásaink is, - különböző eredménnyel. Egyet leírok. Egy kis gimnazista lány volt nálunk – szülei engedélyével -, aki a látogatás után többek között a következőket írta. A kamaszos hevület, lelkesedés, irreális túlzások ellenére meghatóan.

"... A Pesten töltött három nap életem eddigi legboldogabb napjai. A szerda esti gyülekezet pedig szintén egyedülálló élmény nekem. Életemben először voltam idegen emberek társaságában úgy, hogy azokban nem volt előítélet és én nem éreztem magam kiközösítettnek. ... Ahogy mentem ki az állomásra, egyre rosszabb lett a kedvem. Ez nagyon meglepett, mert a 3 nap alatt minden percben egyfolytában boldog és derűs voltam. A szám lekonyult és olyan szürkés volt az ég is. Egyszer csak elbőgtem magam, és akkor rájöttem mi a baj. Amíg nálatok voltam, olyan volt, mintha az otthonotokba beköltözött volna az Isten. Tudod, mint a "Napországi"-ban. Szóval ott olyan biztonságban volt az ember, és ott mindig olyan boldog voltam, és olyan kedves emberekkel voltam körülveve, akik lelkében a Szent Lélek lakozik. És amikor a vonaton elbőgtem magam, csak úgy akaratlanul kiáltottam magamban: 'Istenem, nem akarom, hogy elhagyj!' ... Nem akartam, hogy a Szentlélek Pesten maradjon. Féltem, ha kísétálok Pestről, kísétálok a Krisztusból. Azután a vonaton elkezdtem imádkozni, és teljesen megnyugodtam, és nagyon boldog lettem. Elkezdtem olvasni Ruth könyvét..."

A fent leírt áldások, lehetőségek nagyon hamar, a tanú-szervezetből kikerülés után jöttek. Ez volt az első 3-4 évben. Mintha az Örökkévaló azt mutatta volna nekünk, hogy szolgálat, hitélet, testvérek a Krisztusban továbbra is vannak. Sőt Krisztusban testvérek – Jehova Tanúinak az Üdvözítőhöz való viszonya miatt – kizárólag az Őrtorny Társulaton kívül vannak.

Hosszú ideig dolgoztunk hajléktalanellátó intézményben. Főleg feleségem, - én hamarabb nyugdíjba mentem. Éjjeli menedékhelyen és nappali melegedőn nem, de átmeneti szálláson bibliaórát tarthattam. Mivel nem azonos intézményben dolgoztunk, egy ideig két helyen is volt ilyen alkalom. Ez nagyon érdekes, de nem könnyű szolgálat volt.

További lehetőség is adódott a hitet megvallani. Amikor egy hajléktalanokkal foglalkozó intézményt vezettem, a hétfő reggeli értekezletet rendszeresen Igével, bibliai megbeszéléssel kezdtük. Ugyanis hívők is voltak a munkatársaim között, és a többiek is szívesen részt vettek; bár megbeszéltük, hogy aki nem akarja ezt, az csak a szakmai résznél csatlakozzék. Áldott alkalmak voltak. A Szentírással foglalkozás után, sokkal együttműködőbbek voltunk az egyéb kérdésekben is.

Közben, miután befejeztem a teológiát, kiváltságom volt egy Lelkészképző Főiskolán két évig tanítani. Az Örökkévaló ajándéka volt, hogy megoszthattam a bibliai gondolataimat a hallgatókkal, illetve együtt örülhettünk annak, amire elvezetett mindnyájunkat a Szentszellem. Mennyire más volt ez, mint amikor a véneknek tartottam az iskolát! Bár azt is nagyon szerettem, és hasznosnak tartottam.

A Főiskolát fenntartó egyház illetékesei – többek között a rektor – felkérésére vidéki gyülekezeteikben többször hirdetem az Igét. Azután, úgy alakultak a körülmények, hogy egy dunántúli városban évekig igen gyakran kellett helyettesíteni a lelkészt. Mindig azt mondtam, amit a lelkiismeretem diktált. Nem kerestem a megbotránkoztatást, a konfliktusokat, de ami a bibliai meggyőződésem, ezt prédikáltam.

Valahogy – nem is értettem, hogyan -, egyik megbízatás után jött a másik, néha egyik hozta a másikat. Nem gyakran, de rendszeresen az egyik budapesti idősothonban beszélek a Bibliáról, Bibliából. 2002 óta havonta egy kórházban betegeknek szolgálhatok beszélgetéssel, vigasztaló szóval, igehirdetéssel.

Nemsokára 18 éve lesz, hogy egy felekezettől független, bibliailag elkötelezett rádióműsort vezethetek két hetenként egy órában.

Tizenöt évvel, ezelőtt szerveztünk először egy péntektől vasárnapig tartó összejövetelt főleg a tanúktól szabadult, vagy szabaduló félben lévő testvéreknek. Többen, más közösségekhez, vagy sehová nem tartozók is eljöttek, akiknek semmilyen JT kötődésük nem volt. Az első alkalommal, olyanokkal is találkoztunk, akik még a szervezetben voltak, sőt még „regnáló” vének is jöttek. Az egynapos látogatókkal 50 fő körül voltunk. Több mint 10 évig tavasszal és ősszel jöttünk össze egy misszióotthonban, amit az Evangélikus egyház működtet. Az utóbbi néhány évben csak ősszel jövünk össze a testvérekkel. Főleg Budapestről, de más településekről is érkeznek a résztvevők. A létszám kb. 30 és 60 között váltakozik.

Egy hajléktalanok számára létesített nappali melegedővel van jelenleg is rendszeres kapcsolatom. Szerencsétlen felebarátaink közül sokat temettem. Isten igéjéről is beszélek nekik; hogy ennek van-e valami értéke a számukra, van-e akár csak egy mag is, ami elfogadható talajba hull – azt csupán a Mindenható tudja!

Átolvasva a leírtakat, kicsit vegyes érzéseim vannak. Nem szeretném, hogy dicsekvésnek tűnjenek a fentiek, de szeretném, ha világos lenne, hogy Istenünk a Jehova Tanúi vallásszervezeten kívül is feladatokkal látja el az Őt keresni, Neki szolgálni akarókat. Mivel kipótolja a mi hiányosságainkat, nem is elsősorban az emberileg mért alkalmasságra néz a megbízásoknál. Ellenkező esetben nem sok feladatom lett volna!

Tapasztalataid szerint milyen nehézségekre számíthat, aki egy bibliakört szeretne indítani?

Először azt kell tudatosítani, hogy bibliakörrel és nem gyülekezetről van szó. (Nincs szervezeti szabályzat, dogmák, liturgia, tisztségviselők.) Önkéntes testvéri, baráti kör van. A testvéri azt jelenti, hogy az Atya egy másik gyermekéről van szó. Jó, ha leszögezzük, hogy mindenki elmondhatja a véleményét, meglátását az adott témáról, de senki nem erőltetheti azt a másokra. Ha valamiben nem értünk egyet, lehet a Filippi 3:15-höz igazodni:

„és ha valamiben másképpen értetek, az Isten azt is ki fogja jelenteni néktek”

A megbeszélthez ragaszkodni. Lehet téma, de főleg egy-egy bibliai könyv. Nem szabad engedni, hogy valaki nagyon rátelepedjen a körre. Nem egyvalakinek kell hirdetni a bölcsességet. Lehetőség szerint mindenki működjön közre. A távolmaradókról valódi szeretettel érdeklődni szükséges, felelősségre vonni őket tilos.

Továbbá nem szabad a számok bűvöletébe esni. Minél nagyobb létszámú kört létrehozni! A Mindenható Isten emberi gyülekezete a teremtés után 1600 évvel, mindössze 8 főből állt! Akinek semmilyen ismerete nincs, aki nagyon eltér a többiek szintjétől, azzal talán jó külön foglalkozni. Ugyanis vagy nem fog érteni egy kukkot sem, vagy nagyon megkeseríti a többiek életét az „ábécéhez” való örökös visszatéréssel.

Ne alakuljon át a bibliakör evőkörré! Ha igény van – és természetesen van – szeretetvendégségre, kötetlen alkalomra, azt eleve így kell megrendezni, nem menetközben „átalakulni”.

A kör vezetéséről is valamit. Nem főnök, nem mérce, nem egyszemélyi vezető, aki a kört vezeti. Talán kicsit többet kell törődnie a közös ügyekkel, mint a többieknek. Jó, ha ő ad szót, hogy ne legyen Bábelle a találkozás. A bibliakörre is igaz, hogy a legnagyobb tisztség: a testvér!

Fontos tudatosítani, hogy nem vagyunk ugyan gyülekezet, de sok tekintetben hasonlóan működünk. Az egymás segítésének anyagi, fizikai dolgokban is természetesnek kell lennie. Furcsán hangzik egy bibliakörrel kapcsolatban, de szükség esetén az „egyházfegyelmet” is kell alkalmazni. A szándékosan összeférhetetlen, a tudatosan romboló, a Bibliát méltatlanul kezelő, Istent tagadó személyt megkérni, hogy ne látogassa az összejövetelet. (Ahogyan egy természetvédő egyesületben sem lehet helye egy állatkínzónak.)

Bár kevés részletre tértem ki, és még nagyon sok szempontot nem érintettem; gondolom, dióhéjban elég ennyi a bibliakörök létrehozásával kapcsolatosan. Csupán a téma volumenét érzékeltetendő, elmondom, hogy egy Lelkészképző Főiskolán a „*Kiscsoportos bibliatanulmányozások szervezése és vezetése*” címmel 10 órában tartottak szakszemináriumot.

Keresztények tömege, nem empirikusan bizonyítható istentapasztalásokra alapozza a hitét, olyan személyes élményekre, amire mások racionális magyarázatokat látnak. Ezek a "bizonyágtevések" nem olyan eldönthető elemeket tartalmaznak, mint mondjuk Mózes esetében az "égő csipkebokor". Mi az a többlet, ami miatt a bibliai megközelítést az istenkeresés valóságos útjának lehet tekinteni? Nem tekintjük részrehajlóknak a teremtőt, vagy válunk elitistává, ha a kereszténységre korlátozzuk a hozzá vezető utat?

Az „isten-bizonyítás” nem úgy történik, nem is történhet, mint egy fizikai, vagy matematikai tételnél, hogy lépésről lépésre levezetve a végén levonják a konklúziót, megállapítják a törvényszerűséget. (Bár nekem sajnos az iskolában hiába tette a föntieket a tanár, ritkán értettem meg, hogyan kerül a levezetés végére a „Q.E.D.” azaz

a quod erat demonstrandum = ami bizonyítandó volt.) Különben minden okos ember istenhívő lenne, és a kevésbé bölcsek nem annyira. Érdeemes odafigyelni, hogy sok természettudós számára abszolút istenbizonyíték, amit tudományában meglát. A biológia, csillagászat, geológia, informatika jelesei Istent ismerik föl munkájuk során. (Werner Gitt: „Kezdetben volt az információ” c. könyve nem könnyű, de fantasztikus. Itt elérhető:

http://teremtesvagyevolucio.hu/teremtestudomany/wp-content/uploads/2015/01/Hungarian-Kezdetben_Volt_Az_Informacio_2004.pdf)

Tudom, sok rajongó, nem kevés szélhámos, még több pszichésen labilis embernek is vannak úgynevezett megtapasztalásai, élményei. Ezek nem zárják ki, hogy másoknak igaziak legyenek. Csakhogy ez olyan személyes, mint például a szerelem. Attól, hogy sokan hazudják, mások megélhetik. Lehet, hogy természettudományosan érzélem-mentes definíciót kap; de aki érzi, annak mást jelent, számára egészen valóságos.

Hová tegyük a más vallások isten-megtapasztalásait? Főleg a hinduizmusra, természeti vallásokra gondolok. Azokra is lehet egzakt magyarázat, de szerintem az sem a valóság lenne. Meggyőződésem, hogy azok mögött is transzcendens személyiség áll.

Gondolom, a lényeg a kérdésed utolsó soraiban van. Miért a Kereszténység, és nem az azt elfogadni nem tudó, akaró mások vallása. Részrehajló-e az Isten? **Egy közel 20 éves írást** [csatolom](#), mely valamelyest válaszol a kérdésre.

Természetesen lehetne köteteket megtölteni pro és kontra érvekkel, látszat-érvekkel. Akkor sem lehetne egyetértésre jutni. Részben a téma jellegéből adódóan, de főleg az emberi természetünk miatt. Sokszor nem vagyunk hajlandók még meghallgatni sem a másikat, a véleményével szóba állni, a magunkét fölülvizsgálni. Mindig az Úr Jézus példázatára gondolok, amit a gazdag emberről és a szegény Lázárról mondott. Nevezetesen a befejezésére, a konklúzióra: *„az sem győzi meg őket, ha valaki a halottak közül feltámad.” Lk.16:31.* Még egy idézet nagyon ide kívánczik. Nagyon sokszor éreztem ezt a beszélgető – helyesebben: vitatkozó - partnereknél. *„Mert megkövéredett e népnek szíve, és füleikkel nehezen hallottak, és szemeiket behunyták; hogy valami módon ne lássanak szemeikkel, és ne halljanak füleikkel, és ne értsenek szívükkel, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket.” Mát. 13,15* Még a Biblia felsőbbrendűségéről szeretnék szót ejteni. Csak érintőlegesen foglalkozom vele. Még a Katolikus fordítások apokrif könyveit olvasva is érzi az ember az idegen „íz”! (A Makkabeusok 1. könyve azért kakukktójás, mert az igazi, fontos, hiánypótló történelemkönyv – ha nem is kanonizált szent irat.) A Biblián kívül bármilyen úgynevezett szent könyvet olvas az ember, nem érzi a hitelességet. Mesét, fantáziálást, még hazudozást is, igen. Nem az a meggyőződésem, hogy szerető édesatyám nekem írott levelét tartom a kezemben. Tudom, ez meglehetősen szubjektív megfogalmazás volt, de a transzcendenciát nem lehet csak racionális megközelítésben kezelni. Példa: amennyiben gyermekeid kezébe adnának egy levelet, melyben az áll, hogy Te írtad Nekik, biztosan azonnal tudnák, hogy ez hamisítvány, vagy valóban az édesapjuk sorai gyermekeihez.

Én a más vallások szentnek nevezett írásaiból csak szemelvényeket, részleteket olvastam – azt sem sokat. Egyedül a Koránt tanulmányoztam alaposabban. Minden esetben az az élményem volt, amit az iménti példában leírtam. (A **Koránról készült írást** is [elküldöm](#) dokumentumban. „Megtúrhatod”, de nem kell, hogy nagyon fáraszd magad vele.)

Isten semmiképpen nem részrehajló! Nem akarok bibliaverseket idézni, csak a meggyőződésemet, az évtizedek során bizonyossággá vált ismereteket vallom: senki

nem marad „kívül”, akinek „bent” a helye; és ez megfordítva is így van. Aki azt mondja, hogy az Örökkévaló szándékainak minden részletével tisztában van, az hazudik, azt kerülni kell. (Én például a gyengébb szintű matematikával sem vagyok tisztában. Hogyan ismerhetném a Mindenható titkait?) Amire viszont az életemet is fölteszem: „tudom, kinek hittem”. 2. Tim. 1:12.

Hogy látod, mi az a gyakori zsákutca, amibe a JT szervezetet elhagyók gyakran megfordulnak?

Ez a legkényesebb és egyben a legfontosabb téma a korábbi közösségüket elhagyók esetében.

Más közösségek esetében is így van, de minél zártabb, másokat kirekesztőbb egy vallás, egyház, gyülekezet, annál súlyosabb ez a kérdés. Mivel Jehova Tanúi közösségénél nem sok diktatórikusabb, a tagokat megnyomorítóbb, a magán-, és családi életbe jobban beleavatkozó közösség van, főleg a JT szervezetet elhagyókra igazak az alábbiak.

Sokan csupán egy szervezethez csatlakoztak, és istenhitük másodlagos volt a számukra. Mivel nem filatelisták klub tagjai lettek, nem bélyegekkel, hanem a Bibliával, az ahhoz kapcsolódó témákkal kezdtek foglalkozni. A „klubtagság” volt számukra fontos, nem egy szerető, megismerhető, személyes mennyei Atyához tartozás. A Szentírás ismerete is jó néhányuknál mindössze lexikális tudás volt, mely főleg összefüggéseiből kiragadott részleteket jelentett. Tipikusan „az írott betű megöl, a Szellem pedig megelevenít” (2. Kor. 3:6 Balázs Károly fordítás) szindróma negatív esete a bibliaismeretük. Amikor vagy ők nem tudtak megfelelni a közösségnek, vagy ők találtak valamit a közösségben, amit nem akartak, vagy nem tudtak tovább vállalni; kikerültek a gyülekezetből. Mivel nem volt személyes kötődésük az Örökkévalóhoz, és a Bibliát nem tekintették gyönyörűségüknek – elhagyva a JT szervezetet, azzal együtt Istent, Szentírást, legtöbbször kereszténységet, azaz Krisztushoz tartozást és erkölcsi normákat is elhagytak.

Egyeseknél a tanúkhöz csatlakozás egy önmegvalósítási lehetőség volt. Ismerünk olyan csatlakozókat, akiknek az élet más területein nem volt sikerélményük, és a tanú gyülekezetben lehettek „valakik”. Mint a katonaságnál, ahol a „krumplivirág” kiemelte a sima bakák közül a máshol nem érvényesülőt. Korábban csak a Bodrinak parancsolhatott, most pedig akár egy tucatszámú embernek is. JT gyülekezetben egy kis igyekezet árán „sarzsit” lehetett szerezni. Ezeknél a személyeknél a Szervezettől elszakadás a legritkább esetben azért történik, mert észrevennék a Biblia igazságainak meghamisítását. Ezért a Szentírást és az istenhitet is föladják.

Ismertem olyanokat – nyilván sokan mások is -, akik azért lettek Tanúk, mert a családi elrendezésben a férfi főségét, és az asszony engedelmességét a tanú tanítás alapján megkövetelhetette a saját családjában. (Az említett elrendezést a Biblia összefüggéseinek ismeretében kellene értékelni!)

Ennek a típusnak egyébként sem volt túl sok köze a szellemiekhez, ezért szintén az egész JT kapcsolat-csomagot kidobja szakítás esetén.

A – megítélésem szerint – leggyakoribb ok, amiért a Szervezetet elhagyók zsákutcába kerülnek, az, ahogyan a tanúk az iskolázást kezelik.

Sheridannek, az amerikai polgárháború hősének tulajdonítják az ismert szólást: „a legjobb indián a halott indián.” Bár ki nem mondva, az Őrtorony Társulat álláspontja pedig ez: „a legjobb tanú a tudatlan tanú.” Igen, mert azzal mindent elhitethetnek, annak könnyebb beadni az elfogadhatatlant.

Mindig a továbbtanulás veszélyeire hívták föl a figyelmet, meg, hogy inkább úttörőzz, szolgálj, képezd magad a Társulat kiadványaiból. Természetes következmény, hogy a Szervezetből kikerülve mindent szeretnének bepótolni. Ide nekem minden tudományt! Elkezdik falni autodidakta módon a teológiai, szociológiai, filozófiai munkákat. Vagy bepótolják a kimaradt iskolákat; gimnáziumot, egyetemet végeznek. Főleg ez utóbbi nagyon helyes. A baj csak azzal van, hogy a kiéhezett elme mindent befal! Ahogy a JT „igazságokat” benyelték, úgy tesznek kontroll nélkül az új ismeretekkel is. Nincs fokozatosság, kevés a megalapozottság, és úgy érzik, kinyílt a világ! Mindent megkérdőjelezünk, elvetünk, ami az eddigiekhez tartozott. Lelkesednek A filozófusért, de B filozófus bebizonyítja annak tévedéseit. Van még C, D és további filozófus is! Belemélyednek a bibliakritikába. Persze, nagyon érdekes, de, ha elolvasom a következő tanulmányt, kiderül, hogy az előző melléfogott. És, így tovább!

Azután milyen érdekes az ezotéria, a buddhizmus, az indiai vallások is soha nem hallott különlegességeket tanítanak. Az egészben az érthetetlen, ha valaki nem csupán a Tanú vallással, hanem a Szentírással, annak Istenével, az Üdvözítő Jézus Krisztussal is találkozhatott; az az ember hogyan mehet tovább ezen a vágányon. Vagy igazából csak egy hamis vallásig jutott?

Még egy lehetséges buktatóról szólok, ami minden volt tanú számára lehet veszély. Azt sulykolták a testvérekbe, hogy az összes más vallás az Ördög műve. Ezért sokan nem mernek szabadult tanúként sem kapcsolatba kerülni más keresztényekkel. A magányos ember elgyengülhet, elszáradhat szellemileg; de semmiképpen nem növekedik. Amennyiben néhányan együtt maradnak, de így gondolkodnak, akkor nagyon belterjesek, terméketlenek lesznek. Nem beszélve arról, hogy ez valójában elitizmus az ilyen volt tanú közösség részéről. Szinte azt mondják, amit Jehova Tanúi – bár a Tanúk nyilvánosan tagadják -, hogy mi vagyunk az egyedül üdvözítő közösség.

Mit tanácsolsz egy frissen a JT szervezetet elhagyó vagy elhagyni szándékozónak?

Nagyon fontos kérdés, miért akarja valaki elhagyni JT szervezetét! Amennyiben személyes konfliktusok tagokkal, vezetőkkel, vagy sértődöttség, talán mellőzöttség miatt, esetleg a szorosnak érzett korlátok, az ok; sőt, a bibliai erkölcsi normák áthágása miatt akar eltávozni, – ez esetben nincs érdemben mondanivalóm. Az illető bármelyik közösséget elhagyná, ha annak lenne a tagja.

A kérdés és a válasz is azokra vonatkozik, akik bibliai okok miatt nem kívánnak tovább a Szervezethez tartozni. Az alábbiakban nekik próbálok meg néhány tanáccsal szolgálni. Természetesen ezek nem érintenek minden helyzetet, nem minden személy esetére szabottak. Meggyőződésem, ha tökéletes, minden igényt kielégítő tanulmányt tudnék írni, abban is a legtöbben találnának kákát, csomót, és azt sem olvasnák végig, főként nem fogadnák meg a benne leírtakat. Nem ez történik Isten igéjével, a Szentírással?!

Kezdem. Az lenne a jobb megoldás, ha még kilépés előtt tisztázná magában a Szervezetet elhagyni szándékozó az alant következőket. Aki már elhagyta a JT közösséget, annak számára is nagyon hasznos lehet.

- Tisztázd magadban, hogy amikor tanú lettél, mi motivált. Elsősorban egy szervezethez kívántál csatlakozni, vagy az élő Istent szeretted volna megismerni, szolgálni?
- Ne engeddd, hogy összemossódjék benned a JT Szervezet és az Örökkévaló. A Társulat kiadványai és a Biblia. Az így szól a gyülekezeti funkcionárius és az „így szól az Úr”!

- Kezdd el a Szentírást „szemüveg” nélkül olvasni. Ajánlom, hogy többféle fordítást használj, ha lehetséges. Ideális lenne, ha társsal, társakkal tehetnéd. De, egyedül is kezdd el!

- Ne erőszakold meg a lelkiismeretedet. Másoknak se engedd, hogy átvegyék fölötte az uralmat. Diktátorok szokták mondani, hogy ők az alattvalók lelkiismerete. Azután lehet mentegetőzni: „parancsra tettem.”

- Vizsgáld meg magadban, miért tartottad meg az erkölcsi normákat? Mennyei Atyád és elrendezése iránti szereteted miatt nem voltál hazudozó, részeges, tolvaj, házasságtörő, stb., - vagy a Szervezet szankciójától féltél? Ez utóbbi esetben valamit nagyon gyorsan helyre kell tenned, hogy tovább léphess.

- Mi a helyzet a családtagokkal? Ha csak miattuk, az ő várható reakciójuk miatt nem teszed, amire Isten indít, akkor a magad lelkében kárt vallasz, és szeretteidnek is elmulasztod az esetleges segítséget megadni. Nem is beszélve arról, hogy Jézus ezt mondja: *„Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, az nem méltó hozzám; aki jobban szereti fiát vagy leányát, mint engem, az nem méltó hozzám”* (Mt. 10,37 MBT) Hasonló lehet a helyzet barátok, munka-, és üzleti kapcsolatok esetében is.

- Gondolkodj el Jézus Krisztussal való kapcsolatodról. Nem az Isten, nem Isten kérdésére gondolkodok! Csupán arra, hogy életét adta érted, kifizette a bűnadósságodat, neki adtad minden hatalom, ítélni fog, fölkent király, stb., stb., - megköszönted már Neki? Beszélgetsz Vele? Most nem imát mondok, beszélgetést! A JT gyülekezetekben csak a kiközösítettel, és az Úr Jézussal nem beszélnek. Pedig: ahol ketten, hárman összejönnek az Ő nevében, köztük van. (A másik opció, hogy Ő nincs jelen JT összejövetelein, ezért nem szólnak hozzá!)

- Fontos végiggondolni az Úrvacsora kérdését. A tanús két osztály-tanítás ebben a kérdésben is megnyomorító. Az Emlékünnep szorongó, gyakran kétségekkel vívódó emberek összejövetele. Félve, vagy elfojtott vágyakozással nézik az emlékjegyeket. A tanú-tanítás szerint a nagy sokaságra az Evangéliumnak csak egy kis hányada vonatkozik. Egyik-másik igeszakasz igen, a következő már nem. Például itt hogyan érted a „mindnyájan”-t?

„Azután vette a poharat és hálát adott, nekik adta, és ezt mondta: Igyatok ebből mindnyájan” (Mt. 26,27 MBT) Vagy *„Jézus így szólt hozzájuk: Bizony, bizony, mondom néktek: ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a véré, nincsen élet tibennetek.”* (Jn. 6,53 MBT) Nem elgondolkodtató?

- Vizsgáld a két osztályt a Biblia fényében. Csak a 144000 Isten fiai? Csupán néhány vers elmélyült gondolkodásra, melyekből az egyértelműen kiderül, hogy az embernek vagy Isten, vagy az ördög az atyja. Vagy a világosság, vagy a sötétség fia. Vagy gyermek, vagy fattyú.

„Mert mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által.” Gal. 3,26 (MBT)
„a szántó föld a világ, a jó mag a mennyek országának fiai, a konkoly a gonosz fiai” Mt. 13,38 (MBT)

„Ti atyátoktól, az ördögtől származtok, és atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni.” Jn. 8,44 (MBT)

„Akiét pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” Róm. 8,14 (MBT)

„Aki pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében” Jn. 1,12 (MBT)

„mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad.” Ha pedig fenytés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak. Zsid. 12,6, 8. (MBT)

- Tedd rendbe magadban a más közösségekkel, más hívőkkel kapcsolatos nézetedet. A JT szervezet azt ültette az agyamba, hogy rajtuk kívül mindenki a Nagy Babilon része, mindenki elpusztul, ha nem lesz végül Tanú. Jézus ezt mondta – bár, természetesen a Társulat ezt is félreértelmezi:

„Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akolból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz egy nyáj, egy pásztor.”
Jn. 10,16 (MBT)

Nem gondolom, hogy okvetlenül taggá kellene lenni egy közösségben. Azt viszont feltétlenül fontosnak tartom, hogy ne zárkózz el a Bibliát komolyan vevő gyülekezetektől. Hiszem, ha előítélet nélkül nyitasz más keresztények felé, akkor megtapasztalod, hogy testvéreket találsz. Alapelv legyen, hogy mindent vizsgálj meg, és a jót tartsd meg. (1.Thessz. 5:21)

- Ne igyekezz mindent gyorsan bepótolni, amit a Szervezetben nem tehetél. Természetesen csakis a tisztességes dolgokra gondolok! Például a tanulásra. Ne akard az összes főiskolát, egyetemet elvégezni. Ne habzsolj a tudományosnak látszó szenzációkat, ne búj mérték nélkül a filozófusokat, - főleg, ha eddig nem volt semmilyen alapod. Még ennél is veszélyesebb a kontroll nélküli teológiai bűvárokodás. A bibliakritikus, az ihletést, csodákat, próféciákat megkérdőjelező, elvető teológia. (A hangsúly a kontroll hiányán van. Amennyiben a *„mindent vizsgáljatok meg, a jót, tartsátok meg”* (1.Thessz. 5:21) értelmében jár el valaki, akkor minden OK!)

Vigyázz a „rugó-effektusra”! Az összeszorított rugó az elengedést követően alig kontrollálhatóan messzire ugrik. A diktatórikus módon nevelt gyerekek elérve a nagykorúságot, gyakran úgy elmennek a szülői háztól, hogy hírt is alig hallani felőlük. A parancsuralmi egyházi közösségekből kiszabadult emberek nagyon sokszor igen helytelen szélsőségekbe mennek el. Ne kapkodj el a döntéseidet, ne akarj egészen mást, mint ahogy eddig éltél. Ha Mennyei Atyánkhoz és Igéjéhez ragaszkodsz, akkor a legnagyobb változás, amire szükség van az életedben, hogy személyes, közvetlen, beszélő viszonyba kerülj Isteneddel.

Bízva abban, hogy gyakorlati haszna lehet az elhangzottaknak, köszönöm a beszélgetést, hogy megosztottad tapasztalataidat. Külön értékesnek érzem a tanúk egykori magyarországi vezetésébe történő, kozmetikázatlan betekintést, közvetlen forrásból. Sokak, és a magam nevében is, köszönöm azokat a gyakorlati segítségüket, amiket feleségeddel együtt, az Órtorony szervezetet elhagyóknak nyújtotok!